

**ALIOR
BANK**

Biuro Maklerskie

PODSTAWY RYNKU KAPITAŁOWEGO

2010

Informacje zawarte w niniejszym materiale umożliwią Państwu lepsze zrozumienie funkcjonowania Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie oraz pozwolą na zaznajomienie się z istotą akcji i obligacji. Znajomość tych zagadnień jest fundamentalną wiedzą, jaką powinien dysponować Inwestor zainteresowany lokowaniem funduszy na rynku kapitałowym.

1. GIEŁDA PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH W WARSZAWIE

Część pierwsza poświęcona jest podstawowym informacjom dotyczącym funkcjonowania Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie. Traktuje ona o:

- Podziale rynku giełdowego na rynek podstawowy i rynek równoległy.
- Harmonogramie notowań na GPW.
- Możliwych rodzajach zleceń.
- Indeksach giełdowych.

Definicja

Giełda Papierów Wartościowych (GPW) jest spółką akcyjną powołaną przez Skarb Państwa, która zapewnia:

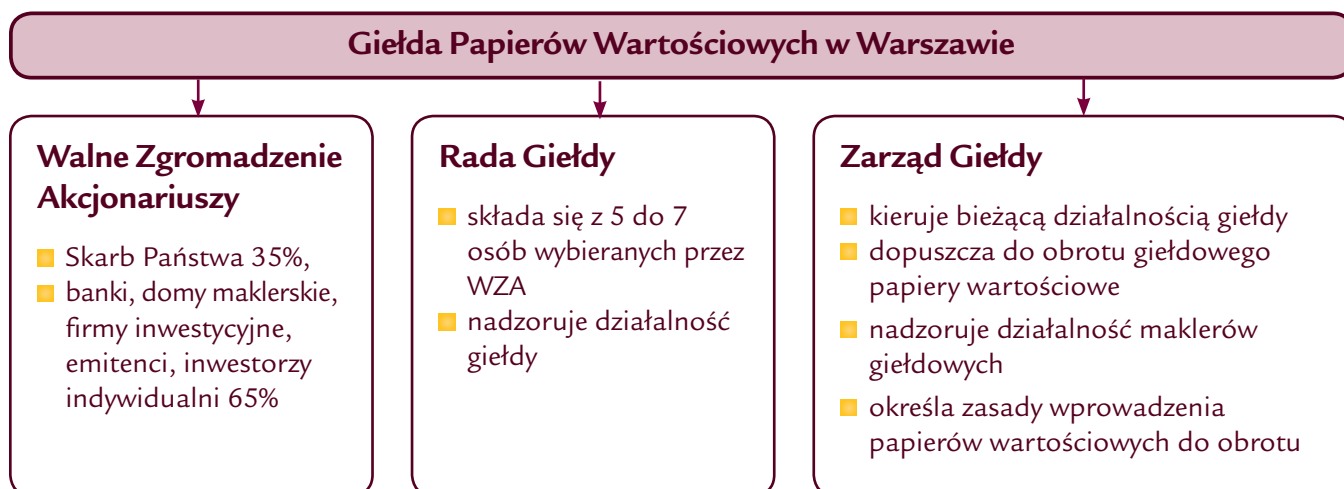
- koncentrację podaży i popytu na instrumenty finansowe, będące przedmiotem obrotu na danym rynku, w celu kształtowania ich powszechnego kursu;
- bezpieczny i sprawny przebieg transakcji;
- upowszechnianie jednolitych informacji o kursach i obrotach instrumentami finansowymi, które są przedmiotem obrotu na danym rynku organizowanym przez tę spółkę.

Ważne!

1. Zadaniem GPW jest organizacja obrotu instrumentami finansowymi.
2. Giełda zapewnia koncentrację ofert kupujących i sprzedających w jednym miejscu i czasie w celu wyznaczenia kursu i realizacji transakcji.

1.1 Struktura

Poniższy schemat ilustruje strukturę własnościową Giełdy

1.2 Pośrednictwo w transakcjach

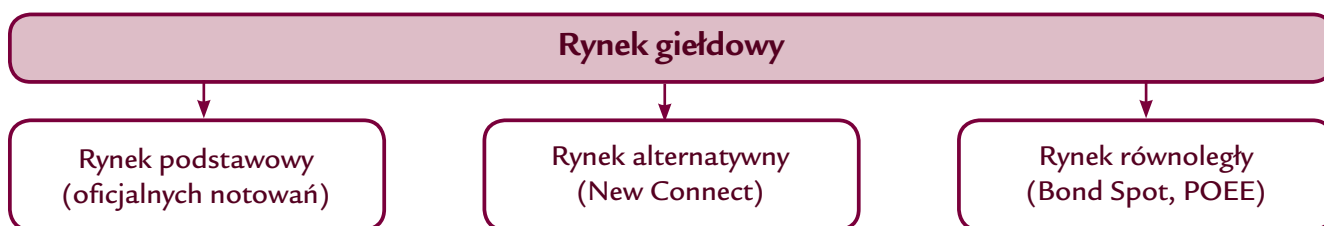
Pośrednikami w obrocie giełdowym są domy maklerskie, firmy inwestycyjne i banki prowadzące działalność maklerską, np. Biuro Maklerskie Alior Banku. Zgodnie z „Ustawą o obrocie instrumentami finansowymi” działalność maklerska, obejmująca czynności związane z obrotem papierami wartościowymi, może być dokonywana na rynku regulowanym wyłącznie za pośrednictwem domów maklerskich.

Ważne!

Każdy Inwestor, uczestniczący w publicznym obrocie na rynku regulowanym, powinien otworzyć rachunek papierów wartościowych w domu maklerskim lub banku prowadzącym rachunki papierów wartościowych.

1.3 Podział rynku giełdowego

Schemat przedstawia podział rynku giełdowego

Rynek podstawowy spełnia dodatkowe, w stosunku do minimalnych określonych dla rynku regulowanego, wymogi dotyczące emitentów papierów wartościowych oraz papierów wartościowych będących przedmiotem obrotu na tym rynku.

1.4 Systemy notowań giełdowych

Transakcje na Giełdzie (za wyjątkiem transakcji pakietowych) zawierane są w godzinach 8.30-17:35 (od 01.01.2011 r.). W tym czasie odbywają się notowania w dwóch systemach:

1. System notowań ciągłych - obejmuje notowania instrumentów pochodnych (derywaty, od godziny 8.30) i instrumentów rynku kasowego (od godziny 9.00).
2. System notowań jednolitych – kurs określany jest dwukrotnie w ciągu dnia: o godzinie 11.00 i 15.00.

Sesja giełdowa składa się z faz właściwych dla danego systemu notowań.

Schemat przedstawiający harmonogram sesji giełdowej w notowaniach ciągłych - akcje (derywaty):

8.00-9.00 (8.30)	Przyjmowanie zleceń na otwarcie, publikacja TKO (teoretyczny kurs otwarcia), brak transakcji
9.00 (8.30)	Określenie kursu otwarcia - realizacja zleceń wprowadzonych do systemu w fazie przed otwarciem
9.00-17.20 (8.30-17.20)	Notowanie ciągłe: przyjmowanie zleceń i ich realizacja zgodnie z sytuacją rynkową
17.20-17.30	Przyjmowanie zleceń na zamknięcie, brak transakcji
17.30	Określenie kursu zamknięcia
17.30-17.35	Dogrywka: składanie i realizacja zleceń po cenie równej kursowi zamknięcia
17.35-17.50	Przyjmowanie zleceń na otwarcie następnej sesji

Schemat przedstawiający harmonogram sesji giełdowej – notowania jednolite:

8.00-11.00	Przyjmowanie zleceń na otwarcie, publikacja TKO, brak transakcji
11.00	Określenie kursu jednolitego (fixing) i realizacja zleceń
11.00-11.30	Dogrywka: składanie i realizacja zleceń po cenie równej kursowi na pierwszym fixingu
11.30-15.00	Przyjmowanie zleceń na otwarcie
15.00	Określenie kursu jednolitego (fixing)
15.00-15.30	Dogrywka
15.30-17.35	Przyjmowanie zleceń na otwarcie następnej sesji

1.5 Widełki

W celu niedopuszczenia do gwałtownych wahań kursów instrumentów finansowych GPW stosuje tzw. widełki. Ze względu na kurs odniesienia stosowany przy widełkach rozróżniamy:

- widełki statyczne (kurs odniesienia – ostatni kurs zamknięcia),
- widełki dynamiczne (kurs odniesienia – wartość ostatniej transakcji).

Ważne!

Celem widełek jest ochrona interesu Inwestorów.

1.6 Okres zawieszenia i równoważenie rynku

W celu zapobieżenia sytuacji, w której doszłoby do zawarcia transakcji niedozwolonej (np. poza granicami widełek) – system notowań dokonuje zawieszenia zawierania transakcji.

Głównym zamierzeniem procesu równoważenia rynku jest określenie kursu odniesienia, w celu umożliwienia poprawnego składania zleceń (w granicach widełek).

1.7 Dokładność określania kursu

Kurs poszczególnych instrumentów może być określany z różną dokładnością. Dokładność określania kursu zależy głównie od rodzaju instrumentu lub jego aktualnej ceny.

Akcje, prawa poboru, prawa do akcji, prawa pierwszeństwa (kurs podawany w złotych)	
Kurs	Dokładność określenia kursu
$\text{kurs} \leq 50 \text{ zł}$	do 1 grosza
$50 \text{ zł} < \text{kurs} \leq 100 \text{ zł}$	do 5 groszy
$100 \text{ zł} < \text{kurs} \leq 500 \text{ zł}$	do 10 groszy
$\text{kurs} > 500 \text{ zł}$	do 50 groszy
Obligacje i listy zastawne (kurs określany w procentach ich wartości nominalnej)	
wartość nominalna $< 100 \text{ zł}$	0,1 pkt. procentowego
wartość nominalna $\geq 100 \text{ zł}$	0,01 pkt. procentowego
Pozostałe instrumenty	
Instrument	Dokładność określenia kursu
Certyfikaty inwestycyjne/ strukturyzowane	do 1 grosza
Kontrakty terminowe na indeksy	1 pkt indeksowy
Kontrakty terminowe na waluty	do 1 jednostki waluty notowania
Kontrakty terminowe na akcje	do 1 grosza, gdy kurs kontraktu nie przekracza 50 zł
	do 5 groszy, gdy kurs kontraktu przekracza 50 zł
Kontrakty terminowe na obligacje	do 0,01 punktu procentowego
MiniWIG20	do 1 grosza
Opcje na indeks WIG20	0,01 pkt. indeksowego, gdy kurs opcji nie przekracza 50 pkt.
	0,05 pkt. indeksowego, gdy kurs opcji przekracza 50 pkt.
Opcje na akcje	do 1 grosza, jeżeli kurs opcji nie przekracza 50 zł
	do 5 groszy, jeżeli kurs opcji przekracza 50 zł

1.8 Rodzaje zleceń

Dzięki rozbudowanemu systemowi zleceń, Giełda umożliwia inwestorom realizowanie różnorodnych strategii inwestycyjnych. Zasadniczy podział zleceń stosowanych w obrocie giełdowym uwzględnia ich dwa podstawowe rodzaje: zlecenia z limitem ceny i zlecenia bez limitu ceny.

1.8.1 Zlecenia z limitem ceny

Zlecenia z limitem ceny - Inwestor dokładnie określa kurs, zwany inaczej limitem ceny, po jakim chce kupić lub sprzedać dany walor. W zleceniu kupna, określony przez Inwestora limit, to maksymalny kurs, po którym jest on skłonny kupić dany instrument, natomiast w zleceniu sprzedaży, określony limit to kurs minimalny, po którym Inwestor godzi się sprzedać dany instrument. Należy pamiętać, że w zleceniach na poszczególne instrumenty finansowe obowiązuje sposób określania limitu ceny (dla derywatów indeksowych podaje się w punktach, dla obligacji i kontraktów na obligacje podaje się w procentach wartości nominalnej, pozostałe w złotych).

1.8.2 Zlecenia bez limitu ceny

Zlecenia bez limitu ceny - są przeznaczone dla Inwestorów, którzy nie chcą długo czekać na realizację zlecenia i ważniejsze jest dla nich to, że w ogóle dokonają transakcji, niż to, po jakiej cenie to zrobią. Rozróżniamy trzy możliwości zleceń:

Rodzaj zlecenia	Opis	Przykład
PCR - po cenie rynkowej	Jeżeli Inwestor chce nabyć lub sprzedać akcje po najlepszej cenie, jaka jest aktualnie dostępna na rynku i zgadza się, że jego zlecenie może nie zostać zrealizowane w całości; zlecenia PCR mogą być składane wyłącznie w trakcie notowań ciągłych, za wyjątkiem okresu równoważenia rynku; zlecenia PCR są realizowane natychmiast po ich złożeniu, po najlepszej cenie, jaką można aktualnie uzyskać na rynku, czyli po cenie najlepszej, oczekującej w arkuszu zlecenia przeciwnego; zlecenie PCR nie zostanie przyjęte przez system, jeżeli po przeciwnej stronie w arkuszu zleceń nie będzie żadnego zlecenia przeciwnego z limitem ceny. Jeżeli Inwestor składa takie zlecenie musi być bardzo uważny – sytuacja na rynku może się bardzo szybko zmienić, co może spowodować, że transakcja zostanie zawarta po niekorzystnym dla Inwestora kursie. Niezrealizowana część zlecenia staje się zleceniem z limitem ceny równym kursowi po jakim została zrealizowana ostatnia transakcja	Inwestor zamierza kupić 500 akcji spółki XYZ. Jednocześnie zależy mu aby było ono zrealizowane po najniższej cenie rynkowej. Składając zlecenie PCR nie wpływa na wzrost kursu akcji, jak mogłoby to mieć miejsce w przypadku zlecenia PKC. Jeżeli w arkuszu oczekują zlecenia sprzedaży z kursami 20,20 zł, 20,34 zł, 20,80 zł, wówczas zlecenie Inwestora zostanie zrealizowane po kursie dla niego najlepszym, tj. 20,20 zł. W przypadku gdyby transakcja została zawarta tylko na część zlecenia np. na 420 akcji, wówczas niezrealizowana część zlecenia opiewająca na 80 akcji staje się zleceniem kupna z limitem 20,20 zł.
PCRO - po cenie rynkowej na otwarciu	PCRO składają je Inwestorzy, którzy są zainteresowani zawarciem transakcji po kursie, który zostanie ustalony na otwarciu, zamknięciu notowań ciągłych lub na fixingu w notowaniach jednolitych; podobnie jak poprzednie zlecenie, także zlecenie PCRO, nie musi być zrealizowane w całości, a niezrealizowana jego część stanie się zleceniem z limitem ceny równym odpowiednio: kursowi otwarcia, kursowi zamknięcia, kursowi jednolitemu lub kursowi określonym w wyniku równoważenia rynku. Podstawowa różnica pomiędzy zleceniem PCR a PCRO polega na tym, że PCRO można składać tylko w tzw. fazie rynku „przed otwarciem”.	
PKC - po każdej cenie	Występuje gdy Inwestorowi zależy na czasie, całkowitym zrealizowaniu zlecenia i akceptuje każdą cenę, która jest aktualnie dostępna na rynku; zlecenie to musi zostać zrealizowane w całości, jeżeli nie może zostać zrealizowane w całości automatycznie doprowadza do równoważenia sesji lub jest odrzucane.	

1.8.3 Dodatkowe warunki wykonania zlecenia

Rodzaj zlecenia	Opis	Przykład
Wmin – zlecenie z warunkiem minimalnej wielkości (wolumenu) wykonania	Inwestor określa minimalną wielkość wykonania zlecenia, chce, aby zostało ono zrealizowane w wielkości nie mniejszej, niż określona w zleceniu. Należy zaznaczyć, że jeśli w momencie złożenia zlecenia, po drugiej stronie rynku nie ma wystarczającej ilości instrumentów, takich jak określona w zleceniu wielkość minimalna, zlecenie jest automatycznie anulowane.	Inwestor chce sprzedać 500 akcji spółki XYZ po kursie nie niższym niż 8,00 zł. Przy czym chciałby, aby w pierwszej możliwej transakcji została zrealizowana co najmniej połowa zlecenia. Jeżeli po drugiej stronie rynku (stronie kupna), nie będzie zlecenia oczekującego z limitem i w ilości minimalnej odpowiadającej minimalnej ilości zlecenia Inwestora, zlecenie zostanie automatycznie anulowane przez system giełdowy. Jeśli jednak pojawi się szansa na sprzedaż ustalonej minimalnej ilości akcji, zlecenie zostanie wykonane. Pozostała niezrealizowana część zlecenia będzie realizowana jak normalne zlecenie z limitem lub bez limitu (ceny tylko PCR) bez warunku minimalnej wielkości.
WUJ - zlecenie z wielkością ujawnioną	WUJ są najczęściej stosowane przez Inwestorów składających duże zlecenia, którzy nie chcą, aby inni dowiedzieli się, jakie są ich prawdziwe zamiary, ponieważ mogłoby to znacząco wpłynąć na kurs akcji.	Inwestor postanowił kupić 3000 akcji spółki XYZ z limitem ceny 20,50 zł. Nie chce przy tym ujawnić uczestnikom rynku wielkości swego zlecenia, gdyż mogłoby to wywołać wzrost popytu, co z kolei mogłoby się przełożyć na wzrost kursu. Składa więc zlecenie kupna 3000 akcji z warunkiem WUJ na 500 akcji. Na arkuszu zleceń pojawi się ilość 500 akcji. Po zawarciu transakcji kupna na tą ilość, pojawi się oferta na kolejne 500 akcji, i tak aż do pełnej realizacji zlecenia. Należy zaznaczyć, iż w trakcie notowań ciągłych kolejna „porcja” zlecenia uaktywnia się dopiero po realizacji wcześniejszej i wędruje na koniec kolejki zleceń z tym samym limitem.
LimAkt - zlecenia z limitem aktywacji	Inwestor ma do dyspozycji dwa rodzaje zleceń tego typu: zlecenia popularnie zwane STOP LIMIT oraz STOP LOSS. W zleceniu typu STOP LIMIT Inwestor musi określić dwa limity: limit aktywacji – czyli poziom kursu na rynku, po przekroczeniu którego jego zlecenie „uaktywni się”, oraz limit, po którym jego zlecenie ma zostać zrealizowane. W przypadku zleceń typu STOP LOSS Inwestor określa tylko limit aktywacji. Gdy cena akcji na rynku osiągnie poziom określony jako limit aktywacji, zlecenie staje się „widoczne” na rynku jako zlecenie PKC, czyli akceptujące dowolny kurs.	Inwestor prognozuje trend wzrostowy na akcje spółki XYZ przy kursie 20,50 zł akcja. W takiej sytuacji chciałby kupić 5000 akcji tej spółki. Aby nie zmarnować okazji składa zlecenie kupna 5000 akcji z limitem aktywacji 20,50 zł. Po przekroczeniu przez kurs rynkowy poziomu 20,50 zł (wybicie kursu) zlecenie zostanie uaktywnione i zrealizowane po cenie z limitem PKC.

1.8.4 Terminy ważności zleceń

Do dyspozycji Inwestorów jest kilka możliwości określenia terminu ważności zlecenia. Określając termin, do którego ważne jest zlecenie, Inwestor decyduje jak długo aktualna jest jego strategia inwestycyjna.

Zlecenia z określonym terminem - Inwestor wie, po jakiej cenie chce dokonać transakcji i określa moment w czasie, do którego zlecenie ma być ważne; jeżeli do tego terminu zlecenie nie zostanie zrealizowane, traci ważność.

Zlecenia bez określonej daty ważności:

Rodzaj zlecenia	Opis
Ważne do końca sesji giełdowej (DZIEŃ)	Warunek taki składa Inwestor który chce zawrzeć transakcję w bieżącej sesji.. Oczywiście istnieje ryzyko niezrealizowania zlecenia na sesji, w której zostało złożone.
Zlecenie bez określonego terminu ważności (DOM)	DOM jest ważne do końca roku kalendarzowego.
Ważne do pierwszego wykonania (WiN)	Jeżeli jest to zlecenie z limitem, jest ważne do momentu zawarcia pierwszej transakcji z nim związanej, jednak nie dłużej, niż do końca fazy przyjmowania zleceń na otwarcie następnej sesji. Jeżeli jest to zlecenie z limitem aktywacji, jest ważne do momentu zawarcia pierwszej transakcji z nim związanej. Zlecenie takie umożliwia kupno lub sprzedaż chociaż części akcji, na które opiewa. Jeżeli zostanie zrealizowane tylko częściowo, pozostała, niezrealizowana część zostaje natychmiast anulowana.
Wykonaj lub anuluj (WuA)	Zlecenie takie składa Inwestor, który chce kupić lub sprzedać określoną liczbę akcji i nie chce, aby jego zlecenie było realizowane częściowo, w kilku transakcjach. Zlecenie z oznaczeniem ważności WuA realizowane jest w całości albo nie jest realizowane w ogóle.

1.8.5 Zlecenia „Do Dyspozycji Maklera” (DDM)

Składając dyspozycję „Do Dyspozycji Maklera” (DDM) Klient realizuje zlecenie we współpracy z wybranym przez siebie maklerem. Zlecenie złożone na podstawie DDM ma charakter ramowy – makler może wystawić więcej niż jedno zlecenie. Klient decyduje o warunkach składanych zleceń, natomiast o sposobie ich wystawiania decyduje makler. Dyspozycja DDM daje możliwość wykorzystania fachowej wiedzy maklera, w celu minimalizacji ryzyka rynkowego oraz maksymalizacji dochodów z posiadanych aktywów na rachunku brokerskim.

1.9 Indeksy na GPW

DEFINICJA.

Indeksy giełdowe to wskaźniki, które informują Inwestorów o tendencjach, jakie aktualnie panują na rynku. Indeksy informują o zmianie cen akcji pewnej grupy spółek objętych indeksem. W praktyce służą także do definiowania benchmarków dla portfeli funduszy inwestycyjnych.

Giełda wylicza kilka indeksów:

Indeks WIG20

Indeks WIG

Indeks mWIG40

Indeks sWIG80

NCIndex

Respect Index

Indeks WIGdiv

Subindeksy sektorowe: WIG-Banki, WIG-Budownictwo, WIG-Informatyka, WIG-Spożywczy, WIG-Telekomunikacja, WIG-Paliwa, WIG-Chemia, WIG-Media, WIG-Deweloperzy, WIG-Surowce, WIG-Energetyka – to indeksy, w skład których wchodzi spółki z WIG reprezentujące najważniejsze pod względem wielkości rynkowej branże giełdowe.

1.10 Animatorzy

Odpowiednia płynność obrotu ma podstawowe znaczenie dla przebiegu sesji. Zadaniem animatora jest składanie na własny rachunek odpowiednich zleceń kupna i sprzedaży według ustalonych w umowie parametrów. Podtrzymaniem płynności mogą zajmować się członkowie Giełdy (biura maklerskie, banki) oraz inne instytucje finansowe, nie będące członkami Giełdy. W przypadku, gdy animator nie jest członkiem Giełdy, składa swoje zlecenia za pośrednictwem członka Giełdy. Istnieją dwie podstawowe grupy animatorów: **animatorzy rynku i animatorzy emitenta**. Animator rynku w oparciu o umowę zawartą z giełdą wspomaga płynność danej spółki. Animator emitenta w oparciu o umowę zawartą z emitentem wspomaga płynność tej spółki. Zarówno giełda jak i emitent może zawrzeć umowę o animację z kilkoma animatorami równocześnie.

1.11 Transakcje pakietowe

Transakcje pakietowe to transakcje zawierane poza systemem notowań ciągłych oraz kursu jednolitego. Najczęściej są zawierane przez dużych Inwestorów, którzy przed ich zawarciem uzgodnili szczegóły (cenę, ilość, termin rozliczenia, kontrpartniera). Transakcje pakietowe mogą być zawierane wyłącznie w dniach sesji giełdowych, pod warunkiem, że obrót papierem wartościowym lub instrumentem nie jest zawieszony. Rozliczenie transakcji pakietowej może mieć miejsce w dniu zawarcia transakcji lub w późniejszym, ustalonym przez strony transakcji terminie.

1.12 Podsumowanie

W części o Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie poruszone zostały następujące zagadnienia

1. Podział rynku giełdowego na podstawowy i równoległy.
2. Zawieranie transakcji na Giełdzie w systemie notowań ciągłych i jednolitych.
3. Widełki jako ochrona interesu Inwestorów.
4. Podstawowy podział zleceń na zlecenia z limitem ceny i zlecenia bez limitu ceny.
5. Indeksy, animatorzy, transakcje pakietowe.

2. AKCJE

DEFINICJA.

Akcja jest papierem wartościowym emitowanym przez spółkę akcyjną inkorporującym prawo akcjonariusza do: uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy, partycypowania w podziale zysku za rok ubiegły (dywidenda). Akcja może mieć postać dokumentu (spółki niepubliczne) lub być zdematerializowana (spółki publiczne dopuszczone do obrotu). Mogą być imienne lub na okaziciela oraz zwykłe i uprzywilejowane.

2.1 Prawa wynikające z posiadania akcji

PRAWA MAJĄTKOWE:

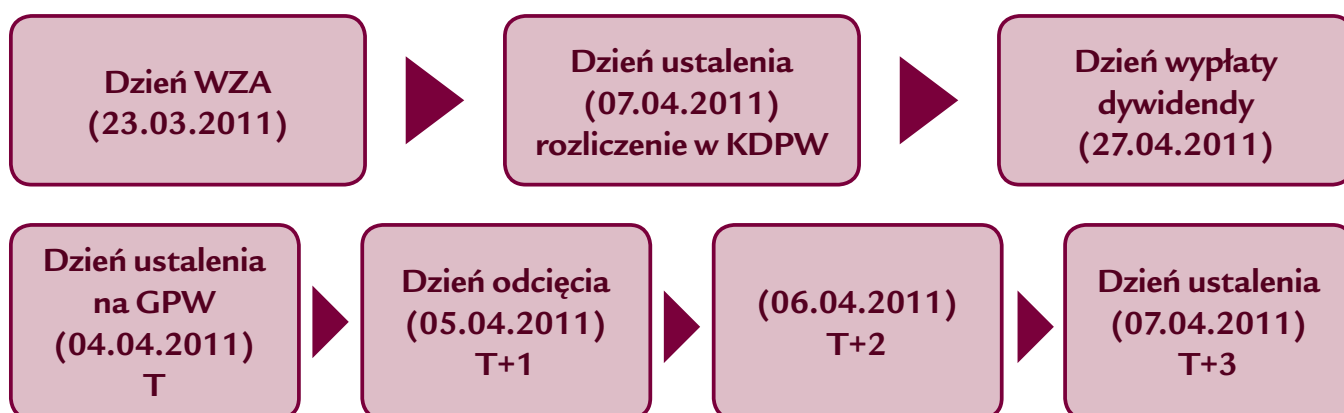
a) Prawo do dywidendy

- Spółka, podejmuje decyzję o podziale zysku netto (nadwyżka działalności przychodów nad kosztami skorygowane o podatek dochodowy) na dwie części: zysk zatrzymany oraz zysk do podziału (dywidenda). Zysk zatrzymany zostaje w spółce powiększając tym samym kapitał własny spółki, natomiast dywidenda zostaje wypłacona akcjonariuszom.
- Decyzję o wielkości dywidendy podejmuje Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy (WZA), i zostaje ona określona jako pewna wartość przypadająca na jedną akcję.
- Warunkiem korzystania z prawa do dywidendy jest posiadanie akcji w tzw. dniu ustalenia prawa do dywidendy. Zgodnie z cyklem rozliczeniowym T+3, dzień ustalenia prawa na GPW wypada na 3 dni handlowe przed dniem podawanym przez emitenta. Następnego dnia kurs odniesienia akcji (ostatni kurs zamknięcia) jest poddawany korekcie (dzień odcięcia dywidendy). Korektę stanowi odjęcie wartości dywidendy od kursu odniesienia.

Przykład 1. Dywidenda.

23 marca 2011r. WZA uchwaliło podział zysku netto w wysokości 2 zł na akcję. Dzień ustalenia prawa do dywidendy został wyznaczony na 7 kwietnia 2011 r, a dzień wypłaty ustalony na 27 kwietnia 2011. Zgodnie z powyższym, aby móc skorzystać z prawa do dywidendy należy być właścicielem akcji na koniec dnia 7 kwietnia 2011r.

Schemat przedstawia harmonogram ustalenia prawa do dywidendy na GPW i w KDPW.

Oznacza to, że jeżeli 4 kwietnia 2011 r. Klient zakupił na GPW 100 sztuk akcji (dzień T) z uchwaloną dywidendą, to zgodnie z przyjętą w KDPW zasadą rozliczeń transakcji akcji (T+3) na koniec dnia **7 kwietnia 2011r.** staje się właścicielem akcji. W dniu wypłaty tj. 27.04.2011 r. otrzymuje kwotę z uwzględnieniem podatku zryczałtowanego. Kwotę uzyskano wykonując następujące obliczenia:

- 1) dywidenda brutto: 100 szt. akcji * 2 zł/szt. akcji = 200 zł
- 2) wielkość podatku, 19%: 200 zł * 19% = 38 zł (kw. po zaokr.)
- 3) dywidenda netto: dywidenda brutto 200 zł - kwota podatku 38 zł = 162 zł.

Wypłata świadczeń na rachunki Klientów następuje po spełnieniu poniższej zasady:

„Zgodnie z § 101 pkt.8,9 „Szczegółowych zasad działania KDPW S.A.” w dniu W do godz. 11.30 emitent jest zobowiązany postawić do dyspozycji KDPW środki przeznaczone na wypłatę świadczeń, które KDPW przekazuje uczestnikom”

Wpływ dywidendy na kurs akcji: Zdarzenie odcięcia dywidendy powoduje obniżenie kursu akcji objętej dywidendą. Pomimo tego spadku majątek akcjonariusza **nie zmienia się**, a dywidenda zostaje wypłacona na rachunek brokerski w ustalonym terminie. Zdarzenie to ilustruje niniejszy przykład. Kurs zamknięcia akcji w dniu T wynosił 44,10 zł. Kolejnego dnia (dzień odcięcia, T+1) GPW ogłosiła kurs odniesienia równy 42,10 zł (= 44,10-2) uwzględniający dywidendę.

b) Prawo do udziału w masie likwidacyjnej

W przypadku likwidacji spółki (przejęcie, upadłość) majątek jest dzielony proporcjonalnie pośród akcjonariuszy zgodnie ze strukturą akcjonariatu.

c) Prawo poboru (PP)

W celu pozyskania kapitału, spółka może wyemitować nowe akcje. Spółka, decydując się na emisję akcji, może przyznać dotychczasowym właścicielom akcji prawa do objęcia nowej emisji. Jedno prawo poboru przypada na jedną akcję. Stąd też celem prawa poboru jest umożliwienie akcjonariuszom zachowania dotychczasowego udziału. Prawo to przysługuje ostatniemu właścicielowi akcji w ostatnim dniu notowania akcji z prawem poboru. Po tym dniu wartość kursu ulega zmianie i zostaje ustalony nowy z uwzględnieniem nowej emisji.

Zasadnicze zalety emisji z PP to:

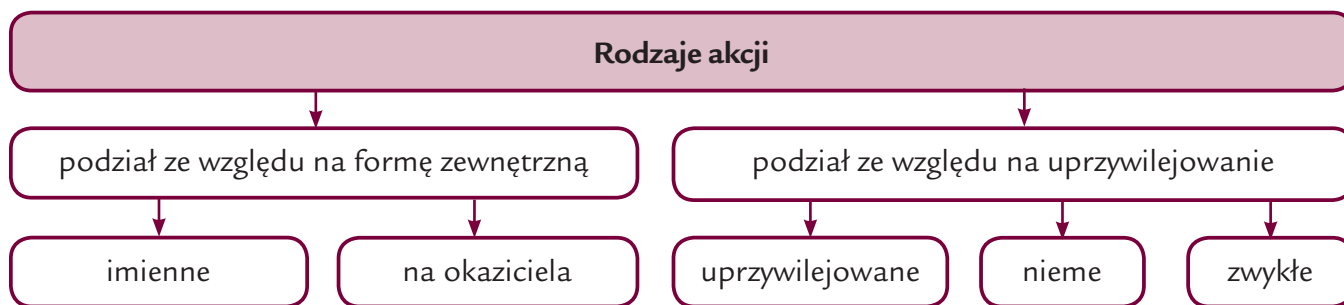
- możliwość nabycia akcji po cenie niższej od rynkowej,
- możliwość zaoszczędzenia przez emitenta na prowizji maklerskiej.

d) Prawa korporacyjne

- a) Prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy, z prawem głosu (każdej akcji zwykłej odpowiada jeden głos). Rada nadzorcza spółki ma obowiązek zwoływać walne zgromadzenie akcjonariuszy przynajmniej raz w roku.
- b) Bierne i czynne prawo wyborcze do władz spółki.
- c) Prawo kontroli zarządzania i finansów spółki.
- d) Prawo do zgłaszania sprzeciwu wobec podejmowanych uchwał.
- e) Prawo zgłaszania uchwał.

2.2 Rodzaje akcji

Schemat przedstawia podział akcji

Ważne!

Na GPW notowane są akcje zwykłe na okaziciela.

2.3 Zdarzenia związane z akcjami

a) Emisja akcji

Zdarzenie obejmuje możliwość występowania PP i PDA. Ważnym parametrem emisji staje się cena emisyjna ustalana przez spółkę (WZA).

b) Umorzenie akcji

Procedura ta polega na likwidacji akcji w połączeniu z wygaśnięciem praw udziałowych dokumentu. Związane jest z tym obniżenie wartości kapitału zakładowego. Najczęściej umarza się poprzez wykupienie akcji przez spółkę. Udział może być umorzony za zgodą akcjonariusza (umorzenie dobrowolne) lub bez zgody (wykup przymusowy). W drugim przypadku przymus rekompensowany jest odpowiednią wypłatą. Jednak akcje mogą być umorzone wyłącznie w sytuacjach określonych przez statut spółki.

c) Podział akcji

Podział akcji (Split) jest operacją przeprowadzaną przez spółkę akcyjną, polegająca na tym, że następuje obniżenie wartości nominalnej akcji przy zachowaniu tej samej wielkości kapitału akcyjnego. Odpowiednio obniżeniu podlega wartość rynkowa akcji i odpowiednio zwiększa się ich liczba. Split służy głównie zwiększeniu płynności obrotu danym instrumentem.

Przykład 2. Split

Jedna akcja o wartości nominalnej 100 zł zostaje podzielona na 10 akcji o wartości nominalnej 10 zł. Posiadacz jednej akcji przed wymianą ma po wymianie 10 akcji, przy czym wartość jego inwestycji nie zmieniła się – dziesięć nowych akcji to równowartość jednej starej.

d) Scalenie akcji

Scalenie jest operacją odwrotną w stosunku do splitu. Polega ono na zwiększeniu wartości nominalnej akcji przy jednoczesnym zmniejszeniu ogólnej liczby akcji – kapitał akcyjny nie ulega zmianie.

Przykład 3. Scalenie

Operacja scalenia akcji została przeprowadzona w trakcie oferty publicznej spółki Tauron.

Wartość nominalna akcji zwiększyła się z 1 do 9 PLN przy równoczesnym dziewięciokrotnym zmniejszeniu ogólnej liczby akcji.

3. OBLIGACJE

DEFINICJA.

Obligacje są dłużnymi papierami wartościowymi emitowanymi przez jedną z trzech instytucji: Skarb Państwa (obligacje skarbowe), przedsiębiorstwa (obligacje korporacyjne), samorząd lokalny (obligacje komunalne). Podział nie jest bez znaczenia, gdyż pociąga za sobą wiarygodność emitenta. Obligacje skarbowe są pozbawione ryzyka niewypłacalności, ponieważ gwarantem jest Skarb Państwa. Natomiast w obligacjach korporacyjnych pojawia się ryzyko niewypłacalności, które dotyczy możliwości upadłości emitenta. Posiadacz obligacji staje się zatem wierzycielem emitenta i pobiera z tego tytułu odsetki, zwane kuponami. Odsetki te obliczane są od wartości nominalnej obligacji. Posiadacz może też kupić obligacje z tzw. Dyskontem co oznacza, że kupuje obligacje po cenie niższej niż jej wartość nominalna. Zysk z tej inwestycji powstaje w momencie wymagalności (wykupu) obligacji przez ich emitenta po cenie nominalnej.

Obligacje ze względu na inkorporowane w nich prawa można podzielić na:

- Obligacje zamienne- pozwalają na objęcie akcji emitowanych przez spółkę w zamian za te obligacje przy czym termin zamiany obligacji na akcje nie może być dłuższy niż termin ich wykupu.
- Obligacje z prawem pierwszeństwa- uprawnia wierzycieli emitenta do subskrypcji nowych akcji przed ich dotychczasowymi akcjonariuszami.
- Obligacje przychodowe- uprawniają wierzyciela do zaspokojenia swoich roszczeń przed innymi wierzycielami emitenta albo z całości albo z części majątku przedsiębiorstwa, które zostały sfinansowane z emisji obligacji.

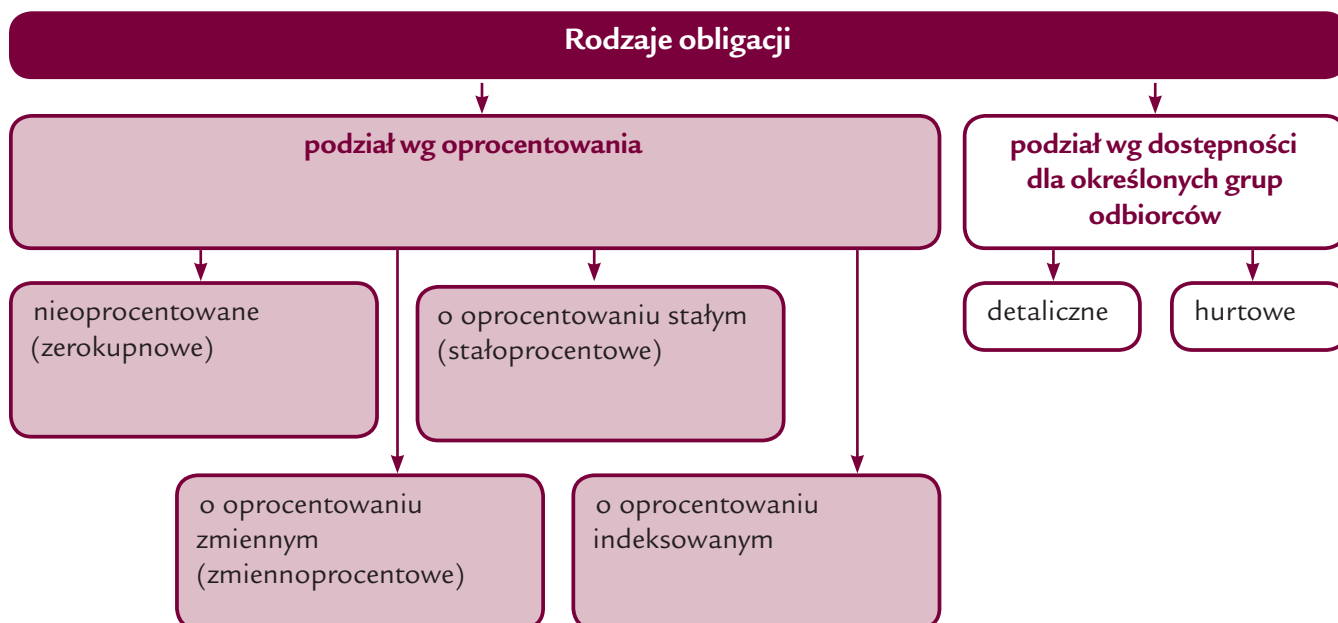
Kluczowe pojęcia związane z obligacjami:

wykup obligacji – zwrot kwoty (ewentualnie powiększonej o odsetki) pożyczonej przez emitenta

nominalna stopa procentowa – stopa odsetek spłacanych przez dłużnika-emitenta

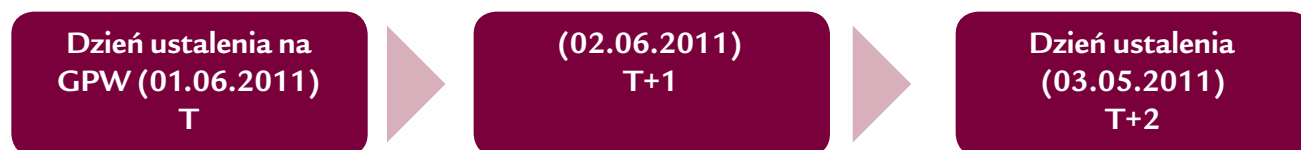
kupon – odsetki liczone od wartości nominalnej

3.1 Rodzaje obligacji

Przykład. Rozliczenie odsetek od obligacji

3 czerwca 2011 r. jest dniem wypłaty odsetek od obligacji w wysokości 0,20 na obligację. Dzień wypłaty został ustalony na 17 czerwca 2011 r., więc żeby skorzystać z prawa do odsetek należało być właścicielem obligacji na koniec dnia **3 czerwca 2011 r.**

Oznacza to, że jeżeli 1 czerwca 2011 r. Klient zakupił na GPW 100 sztuk obligacji (dzień T) z odsetkami, to zgodnie z przyjętą w KDPW zasadą rozliczeń transakcji obligacji (T+2) na koniec dnia **3 czerwca 2011** stanie się właścicielem obligacji i tym samym, w dniu wypłaty tj. 17 czerwca 2011 otrzyma kwotę równą: $100 \text{ szt. obligacji} * 0,20 / \text{na oblig.} * (1 - 19\% \text{ podatek zryczałtowany}) = 20 \text{ zł} - \text{kwota podatku}$ (kw. po zaokr.) 4 zł = kwota odsetek 16 zł.

Uwaga! W odróżnieniu od akcji kurs nie wymaga korekt. Sytuacja z wykupem obligacji wygląda podobnie jak w powyższym przykładzie.

3.2 Oznaczenia obligacji

XYZMMRR

XYZ – symbol obligacji

MMRR – oznaczenie miesiąca i roku wykupu obligacji

Oznaczenie obligacji skarbowych:

XYZ	Typ oprocentowania	Typ dostępności	Okres do wykupu (lata)
DZ	zmiennoprocentowe	hurtowa	10
OK	zerokuponowe	hurtowa	2
IZ	indeksowane wskaźnikiem inflacji powiększonym o stały kupon płacony rocznie	hurtowa	12
PS	stałoprocentowe	hurtowa	5
DS	stałoprocentowe	hurtowa	2
WS	stałoprocentowe	hurtowa	20
WZ	zmiennoprocentowe	hurtowa	10
SP	stałoprocentowe	detaliczna	5
TZ	zmienne	detaliczna	3

Przykład oznaczeń dla obligacji spotykanych na rynku kapitałowym.

Lp	Nazwa	Rodzaj obligacji	Data pierwszego notowania	Data wykupu	Wartość nominalna (zł)
1	DS1013	skarbową	04-05-2004	24-10-2013	1000
2	DZ0811	skarbową	04-05-2004	18-08-2011	1000
3	IZ0816	skarbową	02-09-2004	24-08-2016	1095
4	OK0112	skarbową	08-06-2009	25-01-2012	1000
5	PS0412	skarbową	22-01-2007	25-04-2012	1000
6	TZ0212	skarbową	06-02-2009	01-02-2010	100
7	WS0922	skarbową	04-05-2004	23-09-2022	1000
8	WZ0115	skarbową	21-02-2011	25-01-2015	1000
9	EIB0526	zagraniczna	08-05-2006	05-05-2026	10000